

Koopvaardij

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij

PENSIOENKOMPAS

Uw pensioenregeling in 2018:

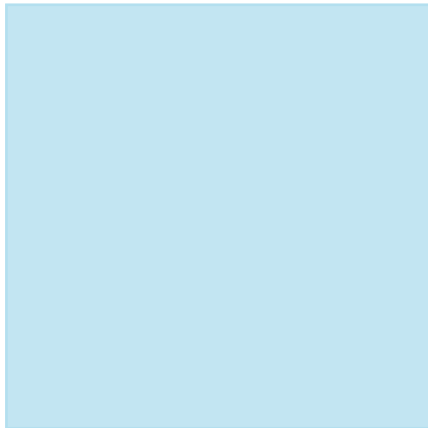
Pensioenleeftijd koopvaardij blijft vooralsnog 67 jaar

Kleine verhoging van uw pensioen

Welke kosten maakt uw pensioenfonds?

Nieuw: beleggen in particuliere hypotheeken

8

Uw pensioen- regeling in 2018

Alle besluiten op een rij

12

Kort nieuws

Heeft u een partner?
Check de invloed op uw pensioen

20

Welke kosten maakt
uw pensioenfonds?

Interview: Cor van der Sluis

4

Bestuurslid Bpf Koopvaardij
namens de pensioen-
gerechtigden

14

Nieuwe beleggingscategorie:

Nederlandse particuliere hypotheken

Bedrijf in beeld P&O Ferries

16

Beste mensen,

Voor u ligt weer een nieuwe uitgave van PensioenKompas. De dagen worden langzaamaan weer wat langer, dus we gaan gelukkig weer op naar het voorjaar.

In 2017 heeft het bestuur een drietal pensioenmiddagen voor deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers gehouden in Haren, Rotterdam en Bunnik. Verschillende zaken rond uw pensioen en uw pensioenfonds zijn daar door het bestuur toegelicht. De opkomst was groot en die interesse doet ons goed. Voor degenen die er niet konden zijn, zijn de presentaties te vinden op onze website www.koopvaardij.nl.

Kleine verhoging van uw pensioen mogelijk

Op het moment van schrijven is de exacte financiële situatie van uw fonds per eind december 2017 nog niet duidelijk. Wel is zeker dat die is verbeterd ten opzichte van 2016. Het bestuur heeft inmiddels besloten om uw pensioen weer een klein beetje te verhogen, met 0,13%. We hopen dat deze positieve ontwikkeling zich in 2018 voortzet, zodat er nog meer ruimte komt voor bijvoorbeeld verhoging van uw pensioen.

Verder in 2018...

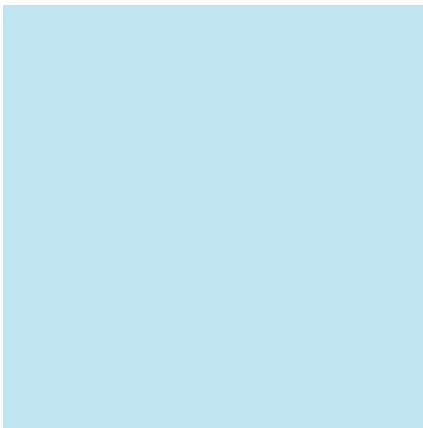
Mogelijk komt er in 2018 ook meer duidelijkheid over de uitwerking van het regeerakkoord ten aanzien van een nieuw pensioenstelsel. De gevolgen voor onze pensioenregeling kunnen we dan concreet in kaart brengen. Verder loopt de bestuurstermijn van Cor van der Sluis en Peter van der Horst, bestuursleden namens de pensioengerechtigden, af per 1 juli 2018. Beiden gaan graag door als bestuurslid. Omdat er geen andere kandidaten bij ons zijn aangemeld, zijn er geen verkiezingen nodig. Beide heren vullen met ingang van 1 juli 2018 opnieuw de twee bestuurszetels in (onder voorbehoud van goedkeuring door de toezichthouder De Nederlandsche Bank).

In deze uitgave van PensioenKompas vindt u - naast het bekende Prikbord - uitleg over de kosten die Bpf Koopvaardij maakt. Maar ook lichten wij toe waarom wij voor u in Nederlandse particuliere hypotheek beleggen en treft u een interview met bestuurder Cor van der Sluis aan.

Ik wens u veel leesplezier toe. Heeft u vragen, dan kunt u ons altijd via de website of telefonisch bereiken.

Met vriendelijke groet,

Erwin Cramer
Directeur Bestuursbureau
Bpf Koopvaardij

11

Van de pensioenraad

Elk jaar is het credo dat we ons blijven ontwikkelen voor ons fonds en degenen die daarvan afhankelijk zijn.

19

Wijzigingen pensioenreglement

22

Prikbord

De rubriek voor 'oude' foto's en oproepen van en voor (oud-)zeevarenden en geïnteresseerden.

Bestuurslid Cor van der Sluis:

‘Kwaliteit van de pensioenuitleg is ontzettend belangrijk’

Bestuurslid Cor van der Sluis gaat op voor zijn volgende bestuurstermijn. Mensen begrijpelijk uitleggen hoe het zit met hun pensioen, en waarom het pensioenfonds dingen doet zoals het die doet, dat beschouwt hij als een van zijn belangrijkste taken.

Zijn zoon is 45 en zit al bij zijn zesde werkgever met verschillende pensioenregelingen. Cor van der Sluis, zelf 70, noemt het als voorbeeld van hoe de wereld verandert. De pensioenwereld met name, waarin hij al decennia actief is. ‘Mensen wisselen tegenwoordig vaker van werkgever, zijn eens een tijdje zzp’er, gaan daarna weer in loondienst, maar dat kan in een andere sector zijn. Dit verschijnsel maakt dat ze zelf goed moeten kijken wat elk pensioenfonds voor ze doet. Dat is heel wat anders dan vroeger, toen je in dienst kwam bij pakweg een bedrijf als Philips, dat dan meteen levenslang voor je zorgde.’

De huidige omstandigheden vragen dat mensen zelf nadenken en keuzes maken. En Van der Sluis wil ze daarbij helpen. Dus toen hij laatst thuis de loodgieter over de vloer had, een van de miljoen

zzp’ers in ons land, bracht hij diens pensioen ter sprake. Het antwoord dat de man zijn reserves vooral in zijn busje en gereedschapskist had zitten, stelde Van der Sluis allerminst gerust. ‘Ik heb gezegd: ga er nú over nadenken, niet pas als je vijftig bent.’ Dat veel zelfstandigen hun pensioen niet geregeld hebben, noemt hij een ‘tijdbom onder een hele generatie’. ‘Want als we straks allemaal 98 worden, en we gaan met 68 met pensioen...’

Jargon

Als dit soort ontwikkelingen onrust geven, heeft Van der Sluis gemerkt, is de kwaliteit van de uitleg die erbij wordt verstrekt ontzettend belangrijk. Daarom noemt hij pensioenzaken goed uitleggen een van de belangrijkste opgaves die bij zijn bestuursfunctie horen. ‘Elke beroepsgroep heeft zijn eigen jargon. Denk maar aan artsen. Wij pensioenfondsbestuur-

Cor van der Sluis (1947)

Zit sinds 2010 in het bestuur van Bpf Koopvaardij met de portefeuille finance, control en informatietechnologie (IT). Hij heeft geen 'varende' achtergrond, maar begon zijn loopbaan als accountant. Werd later onder meer financieel directeur van het GAK en directeur van het pensioenfonds van het UWV. Is tevens bestuurslid van het Pensioenfonds voor de Woningcorporaties en dat van KPN. Van der Sluis woont met zijn vrouw in Baarn.

ders praten heel gemakkelijk over de dekkinggraad of het lang-leven-risico. Maar we maken het somsodeloos ingewikkeld. We moeten ons voortdurend realiseren dat dat moeilijke begrippen zijn, voor het gros van de mensen. Dus dat je ze goed moet blijven uitleggen.' Dat geldt in de koopvaardij, maar het was bij bijvoorbeeld het UWV, waar hij directeur van het pensioenfonds was, niet anders. 'Terwijl daar ook veel hoogopgeleiden waren, zoals artsen en juristen. Maar toen daar de pensioenregeling van eindloon naar middelloon ging, was er ook heel veel onbegrip. Men denkt vaak ook dat het pensioenfonds zo'n besluit neemt. Ten onrechte, natuurlijk. Het zijn afspraken tussen werkgevers en vakbonden. Ook werkgevers zouden het hun personeel goed moeten uitleggen.'

Dilemma's

Pensioenkwesaties goed uitleggen levert ook lastige dilemma's op, voegt hij daar meteen aan toe. 'Want wat wij communiceren moet natuurlijk in de eerste plaats juridisch kloppen. Maar om die informatie begrijpelijk te houden, wil je de dingen eigenlijk zo simpel mogelijk voorstellen en bijvoorbeeld uitzonderingen even weglaten. Dus moet je er het bekende regeltje aan toevoegen dat mensen 'aan deze tekst geen rechten kunnen ontnemen'. Dat kan dan wel weer argwaan wekken bij de lezer.'

Een ander dilemma zit in het feit dat mensen graag individueel iets te kiezen willen hebben. Tenminste, dat zeggen ze. 'Maar als je dan vraagt: ga je liever zelf beleggen?, dan zijn ze daar heel huiverig voor.' Maar om een goed pensioen veilig te stellen zul je wel moeten beleggen, zegt Van der Sluis. 'Je moet er niet aan denken dat je het van de spaarrente moet hebben. Dus is het maar goed dat het pensioenfonds dat beleggen voor je doet, met verstand van zaken, binnen verstandige marges. Trouwens, de beste reden om pensioenen collectief te regelen is dat eerdergenoemde lang-leven-risico. Het is een vervelende term voor het gegeven dat niemand van tevoren weet of hij zeventig, tachtig of negentig jaar oud gaat worden. Spaar je voor een pensioen dat een paar jaar duurt, of moet je van wat je nu apart legt straks misschien wel dertig jaar leven? Individueel weet je het niet, maar in een collectief middelt zich dat uit.'

Dat pensioenen wat minder royaal zullen zijn dan in het recente verleden, wil hij niet ontkennen. Maar daarbij past een andere kanttekening. 'Voor ongeveer 80 procent van de mensen bestaat de oudedagsvoorziening grotendeels uit AOW, met een klein pensioentje ernaast. We moeten af van de mantra dat je aan 70 procent van je laatstverdiende loon moet zien te komen. Dat is te kostbaar en daarmee verleden tijd, tenzij je er privé aan vast wilt houden en er zelf voor gaat sparen.'

In een kantine

In zijn eerste periode was Van der Sluis bestuurslid namens de werkgevers, nu zit hij er als vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Hoe moeten we zo'n stap zien? 'Die verandering had ermee te maken dat men namens de werkgevers toen iemand wilde met een scheepvaartachtergrond, iemand die de mores van de sector kent. Mij werd gevraagd van stoel te wisselen. Het maakte mij niets uit, en het maakt ook in de praktijk niets uit. Je hebt steeds een afweging te maken en die zou hetzelfde zijn als ik op een werkgeversstoel zou zitten. Als ik in een kantine sta moet ik het altijd kunnen uitleggen, of dat nou een kantine met gepensioneerden is of in een bedrijf met nog actieve deelnemers, waar het vooral allemaal betaalbaar moet blijven. Pensioenpremie is een belangrijk deel van de besteedbare loonruimte.'

Waar hij zich hard voor zal blijven maken, belooft Van der Sluis, is waardebehoud van de pensioenen ('Je moet niet meer risico's nemen dan nodig is') en het begrip bij de mensen vergroten. Dat hij zelf geen achtergrond in de sector heeft, zou daarbij geen probleem moeten zijn. Het is bovendien een logisch gevolg van de eisen die aan bestuursleden worden gesteld. 'Je moet veel van pensioenen en de financiering ervan weten, om vanaf dag 1 mee te kunnen draaien en echt te weten waar je over praat. Dat heeft ook met het steeds strengere toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB) te maken. Vooral na de financiële crisis zijn de duimschroeven aangedraaid. DNB is pensioenfondsen – naar mijn mening terecht – gaan zien als financiële instellingen en houdt ons langs dezelfde meetlat als banken en verzekeraars. En dat is ook niet zo gek: de pensioenfondsen gezamenlijk beheren 1.200 tot 1.400 miljard euro. Die pensioenpot beheren vraagt een hoge mate van professionaliteit.'

Gezond

Waarom hij na al die jaren en onder deze omstandigheden nog steeds door wil? 'Ik ga met plezier naar de vergaderingen, de sfeer in het bestuur is heel goed. En ik kan met mijn kennis en ervaring iets toevoegen en daarnaast mezelf blijven ontwikkelen. Ik ben geen stratenmaker, in die zin heb ik makkelijk praten. Maar als je je hartstikke gezond voelt, en je hersenen zijn goed, dan is het fantastisch om nog maatschappelijk betrokken te blijven. Om nog volop onderdeel te zijn van alles wat er in de wereld gebeurt. Plat gezegd: ik wil een reden hebben om mijn bed uit te komen. Ik hou best van golfen, maar niet elke dag. Ik heb vrienden die dat wel doen, hoor. Maar elke ochtend klagen over het weer of over de aandelen, en dan om twaalf uur al aan de tweede sherry, ik moet er niet aan denken. Misschien als ik 80 ben.'

Vacatures in het bestuur

Per 1 juli 2018 loopt de bestuurstermijn van de bestuursleden Cor van der Sluis en Peter van der Horst af. Beiden zijn bestuurslid namens de pensioengerechtigden op voordracht van een vereniging van pensioengerechtigden. Cor van der Sluis heeft de portefeuille finance, control en informatietechnologie (IT) en Peter van der Horst de portefeuille pensioenzaken en communicatie. Dit betekent dat er per 1 juli 2018 voor deze twee portefeuilles een vacature in het bestuur ontstaat.

Voordracht kandidaten

Beide bestuursleden gaan graag door als bestuurslid. Dit wordt ondersteund door het Maritiem Platform Gepensioneerden. Deze vereniging heeft beide bestuursleden voorgedragen als kandidaten voor de vacatures. Ook andere kandidaten konden zich bij ons aanmelden of door een vereniging van pensioengerechtigden worden aangemeld. Echter, er zijn binnen de gestelde termijn, die liep tot 19 januari jl., geen andere kandidaten bij ons aangemeld. Met twee vacatures en de twee kandidaten (de heren Van der Sluis en Van der Horst) zijn verkiezingen onder de pensioengerechtigden dan niet nodig.

Voorgenomen benoeming Van der Sluis en Van der Horst

Volgens het bestuur voldoen de heren Van der Sluis en Van der Horst aan alle voorwaarden. Zij zijn volgens het verkiezingsreglement nu zonder verkiezing gekozen. Onder voorbehoud van goedkeuring door de toezichthouder (DNB) vullen zij met ingang van 1 juli 2018 de twee bestuurszetels in. Zij houden dan hun huidige portefeuilles, waarin zij al zeer uitgebreide ervaring hebben opgedaan.

Lees meer op www.koopvaardij.nl/verkiezingen.

Uw pensioenregeling in 2018

Elk jaar wordt opnieuw bekeken of wijzigingen in de pensioenregeling nodig zijn. Maar ook of een verhoging van uw pensioen mogelijk is. De financiële situatie van het pensioenfonds en de wijzigingen in wet- en regelgeving spelen hierbij een rol. Het bestuur van Bpf Koopvaardij besluit over een aantal wijzigingen. Maar ook sociale partners (werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers) doen dit als opdrachtgever van de pensioenregeling. We zetten de besluiten per 1 januari 2018 hier voor u op een rij.

Verhoging van uw pensioen met 0,13%

Jaarlijks besluit het bestuur van Bpf Koopvaardij over een eventuele verhoging van uw pensioen. Hiervoor is geen pensioenpremie betaald. De eventuele verhoging wordt betaald uit het rendement op de beleggingen. Doordat de financiële situatie van Bpf Koopvaardij in 2017 iets is verbeterd, is een verhoging van uw (opgebouwde) pensioen mogelijk. Per 1 januari 2018 zijn de pensioenen van (ex-)deelnemers en pensioengerechtigden met 0,13% verhoogd. Deze verhoging is berekend op basis van het CBS-consumentenprijsindexcijfer (1,36% in de periode juli 2016 – juli 2017) én onze beschikbare financiële middelen.

De beleidsdekkingsgraad, de financiële graadmeter van een pensioenfonds, was aan het einde van het derde kwartaal van 2017 111,4%. Dit betekent dat we voor elke euro aan (toekomstige) pensioenuitkeringen € 1,11 in kas hebben. Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% is het voor Bpf Koopvaardij toegestaan uw pensioen te verhogen. Echter, ook na de verhoging moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn. Met een gedeeltelijke compensatie van de prijsstijging met 0,13% is dit het geval.

Uw verhoogde (opgebouwde) pensioen vindt u terug op www.koopvaardij.nl/mijn-pensioenplanner.nl, op www.mijnpensioenoverzicht.nl (alleen toegang met DigiD) en/of op uw Uniform Pensioenoverzicht 2018.

Ook verhoging van de VPL-aanspraken

In 2005 is naast de pensioenregeling voor ouderdomspensioen en partnerpensioen, een voorwaardelijke pensioenregeling vastgesteld. Deze regeling geeft mensen geboren tussen 1958 en 1972 onder bepaalde voorwaarden recht op extra pensioen. Dit is gebeurd om de pensioenopbouw te compenseren, die toen door een wijziging in de pensioenregeling lager werd.

Voor het extra pensioen is door Bpf Koopvaardij geld gereserveerd. Met de huidige reserve voor de VPL-regeling is het mogelijk per 1 januari 2018 de VPL-aanspraken met 0,13% te verhogen. Daarnaast herstelden wij per 1 januari 2018 de verlaging van de VPL-aanspraken in 2017 met 3,85% (de verlaging was toen 7%).

De verhoogde VPL-aanspraken vindt u begin februari terug op www.koopvaardij.nl/mijn-pensioenplanner.nl, op www.mijnpensioenoverzicht.nl (alleen toegang met DigiD) en/of op uw Uniform Pensioenoverzicht 2018.

Als u wilt weten of u in aanmerking komt voor VPL, dan kunt u de voorwaarden vinden op www.koopvaardij.nl/voorwaardelijk-pensioen.

Franchise en maximum pensioengevend salaris

Dit jaar zijn de franchise (het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt) en het pensioengevend salaris vastgesteld op:

	2018	2017
Franchise*	€ 13.344,40 op jaarbasis (€ 36,56 per dag)	€ 13.125 op jaarbasis (€ 35,96 per dag)
Maximum pensioengevend salaris*	€ 86.884,60 op jaarbasis (€ 238,04 per dag)	€ 85.702,99 op jaarbasis (€ 234,80 per dag)

In 2018 is het opbouwpercentage van uw ouderdomspensioen (net als de pensioenpremie) gelijk gebleven.

* Meer uitleg over de begrippen vindt u op www.koopvaardij.nl/begrippen.

Pensioenrichtleeftijd blijft vooralsnog 67 jaar

Alhoewel per 1 januari 2018 de wettelijke pensioenrichtleeftijd is verhoogd naar 68 jaar, hebben de sociale partners in de koopvaardij besloten die in 2018 op 67 jaar te houden. De huidige pensioenregeling biedt hiervoor de fiscale ruimte. Dit heeft onder meer te maken met het opbouwpercentage en de franchise zoals de pensioenregeling van Bpf Koopvaardij die nu kent.

Belangrijke reden voor het besluit is de waarde die in de koopvaardij wordt gehecht aan een lagere pensioenrichtleeftijd. In 2015 is de pensioenrichtleeftijd al van 65 naar 67 jaar verhoogd. Nogmaals een verhoging vinden sociale partners vanuit dit oogpunt ongewenst. Daarnaast wordt in 2020 een algehele herziening van het pensioenstelsel verwacht. Eventuele wijzigingen in de pensioenregeling kunnen dan in één keer worden doorgevoerd.

De pensioenrichtleeftijd is de standaardleeftijd waarop u uw ouderdomspensioen maandelijks gaat ontvangen. U heeft uiteraard nog steeds zelf de keuzemogelijkheid om eerder of later dan 67 jaar met pensioen te gaan.

Veel interesse in pensioenmiddagen

Bpf Koopvaardij organiseerde in 2017 drie pensioenmiddagen in het land. Voor de bijeenkomsten in Rotterdam (26 juni jl.), Groningen (5 oktober jl.) en Bunnik (8 november jl.) meldden zich in totaal zo'n 300 mensen aan. Veelal pensioengerechtigden, maar ook actieve deelnemers en werkgevers.

De bestuursleden van Bpf Koopvaardij lichtten tijdens de bijeenkomsten verschillende pensioenonderwerpen toe. Onder meer de organisatie van het pensioenfonds, de financiële situatie, het beleggingsbeleid en de wijzigingen in de pensioenregeling kwamen aan bod. Ook was er volop ruimte voor vragen en opmerkingen. De borrel na afloop bood iedereen de gelegenheid oude bekenden weer eens te spreken.

Positieve, maar ook kritische geluiden

De aanwezigen brachten op diverse stellingen over Bpf Koopvaardij en hun pensioen hun stem uit. Daaruit bleek dat vrijwel iedereen tevreden is over de dienstverlening van Bpf Koopvaardij en de wijze waarop zijn pensioen is geregeld.

Wel waren er vooral kritische geluiden richting de overheid. Zo wordt de verhoging van de pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar vanaf 2015 als niet passend bij de sector koopvaardij ervaren. Maar ook de systematiek waarmee de financiële situatie van een pensioenfonds wordt vastgesteld kon op kritiek rekenen. Die heeft invloed op de mate waarin een pensioenfonds in staat is de pensioenen te verhogen.

Waardevolle inzichten

Voor het bestuur van Bpf Koopvaardij zijn de bijeenkomsten ook zeer waardevol geweest. Ze geven goed inzicht in wat er leeft bij de pensioengerechtigden, actieve deelnemers en werkgevers. Die informatie kan worden betrokken bij de beleidsvorming en de pensioenadministratie.

Van de pensioenraad

De pensioenraad van Bpf Koopvaardij bestaat uit vertegenwoordigers van werknemers, ex-werknemers, pensioengerechtigden en werkgevers. De pensioenraad vormt samen met de raad van toezicht het intern toezicht van het pensioenfonds. In dit artikel leest u meer over onze taken en onze bevindingen.

De pensioenraad vervult de wettelijke rol en taken van een zogenoemd verantwoordingsorgaan. Het bestuur van Bpf Koopvaardij legt verantwoording af aan de pensioenraad en vraagt in voorkomende gevallen om advies. De pensioenraad vergadert minimaal zes keer per jaar, waarvan minstens twee keer met het bestuur. In deze vergaderingen toetsen en bespreken we het beleid van het pensioenfonds. De pensioenraad maakt gebruik van zijn adviesrecht als dat in het belang van de (ex-)deelnemers en pensioengerechtigden van Bpf Koopvaardij is. Ook is er overleg met de raad van toezicht. Dit overleg vindt minimaal twee keer per jaar plaats. Jaarlijks volgt de pensioenraad kennissessies om zijn kennis te actualiseren in verband met de veranderingen in pensioenland.

In de overleggen met het bestuur en de raad van toezicht komen onder meer de beleggingen, de uitvoeringskosten, de verhoging van de pensioenen (indexatie) en de interne en externe communicatie aan de orde.

Een deel van de pensioenraad maakt ook deel uit van het klantenpanel voor de communicatie van Bpf Koopvaardij. In de communicatie speelt de website een belangrijke rol, maar ook worden er nog steeds schriftelijke publicaties verzonden, zoals PensioenKompas. Daarnaast zijn er drie pensioenmiddagen in het land gehouden, waarbij een afvaardiging van de pensioenraad aanwezig was. Een goed initiatief van het bestuur om met presentaties de pensioengerechtigden, deelnemers en werkgevers te informeren over het wel en wee van hun pensioenfonds. Op www.koopvaardij.nl zijn deze presentaties te vinden.

Samenstelling pensioenraad

De pensioenraad bestaat uit twaalf vaste leden en twee vervangende leden. Zij vervangen de vertegenwoordigers van de actieve deelnemers bij afwezigheid in verband met hun werkzaamheden op zee. Negen leden zijn voorgedragen door Nautilus Internationaal, drie leden door de Nederlandse Vereniging van Kapiteins ter Koopvaardij en twee leden door de werkgeversorganisaties (Sociaal Maritiem Werkgeversverbond en de Vereniging van Werkgevers in de Handelsvaart).

Oordeel in jaarverslag

In elk jaarverslag beschrijft de pensioenraad wat zijn activiteiten zijn geweest en hoe de raad zijn taken en bevoegdheden heeft kunnen uitvoeren. Dat is in het jaarverslag terug te vinden in het hoofdstuk 'Verslag, oordeel en de bevindingen van de pensioenraad'. Dit oordeel wordt achteraf opgesteld aan de hand van een normenkader en op basis van de jaarstukken, waaronder het accountantsverslag, het actuariële verslag en het jaarverslag van het bestuur. Het normenkader is door de pensioenraad zelf ontwikkeld en bestaat uit tien thema's die samen het hele bestuurlijke proces en de bestuurlijke verantwoordelijkheid afdekken. Per thema worden de bevindingen aangegeven en een oordeel geveld.

Tevreden over openheid bestuur

Het bestuur van Bpf Koopvaardij voert een stabiel beleid en er wordt scherp gekeken naar de kosten van de pensioenuitvoering. We zijn als pensioenraad tevreden over de openheid van het bestuur hierover. In twee sessies per jaar wordt door het bestuur duidelijk aangegeven waarmee het bezig is en wat de visie voor de toekomst is. In die sessies wordt de inbreng van de pensioenraad op prijs gesteld. Dit geeft vertrouwen voor de toekomst.

Zelfevaluatie

Als pensioenraad hebben we ook een eigen evaluatie gedaan. Hoe werken we samen, wat hebben we bereikt en hoe kan het beter? Elk jaar is het credo dat we ons blijven ontwikkelen voor ons fonds en degenen die daarvan afhankelijk zijn. Dit komt niet alleen tot uiting in dit artikel, maar ook in het jaarverslag 2017 dat in mei 2018 verschijnt. Daar staan we voor!

De jaarverslagen vindt u op www.koopvaardij.nl/downloads.

Namens de pensioenraad,

Rob Vlietman
Voorzitter

UPO pensioengerechtigden 2018 en jaaropgave 2017

Ontvangt u een pensioenuitkering van ons? Dan krijgt u jaarlijks aan het begin van het jaar twee overzichten van ons. Namelijk uw Uniform Pensioenoverzicht (UPO) pensioengerechtigden en uw jaaropgave.

Het UPO geeft inzicht in uw pensioen

In januari ontving u uw UPO. Dit geeft u inzicht in het pensioen dat u in 2017 van Bpf Koopvaardij heeft ontvangen en het pensioen dat u in 2018 ontvangt. Voor 2018 staat zowel het bruto als netto pensioen opgenomen. Ook ziet u hoeveel uw eventuele partner en/of kinderen krijgen wanneer u overlijdt.

De jaaropgave heeft u nodig voor uw belastingaangifte

Uw jaaropgave ontving u in februari. Hierop ziet u hoeveel pensioen u in 2017 van ons heeft ontvangen en hoeveel er is ingehouden aan loonheffing en de bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw). De gegevens op uw jaaropgave heeft u nodig voor uw aangifte inkomstenbelasting over 2017. De belastingaangifte kunt u vanaf 1 maart 2018 doen. U kunt de gegevens ook gebruiken voor het aanvragen van bijvoorbeeld huur- of zorgtoeslag.

Uw UPO en jaaropgave digitaal?

Heeft u een DigiD? Dan kunt u in februari een digitale kopie van zowel uw UPO pensioengerechtigden 2018 als uw jaaropgave 2017 vinden in uw persoonlijke Berichtenbox op www.mijnoverheid.nl. Dit is alleen mogelijk als u daar uw e-mailnotificatie voor Bpf Koopvaardij heeft ingeschakeld. U ontvangt dan per document een e-mail zodra het klaar staat. U kunt op www.mijnoverheid.nl bij 'Instellingen' zien van welke organisaties u digitale post ontvangt.

Heeft u nog geen DigiD? Deze vraagt u aan via www.digid.nl/aanvragen.

Heeft u een partner? Check de invloed op uw pensioen

Bouwt u pensioen op en heeft u een partner? Dan is het belangrijk om te weten dat dit nu al uw pensioen raakt. Met onze nieuwe animatie 'Jouw pensioen en je partner' bent u in twee minuten helemaal op de hoogte.

Wist u bijvoorbeeld dat u tijdig samen vast moet leggen dat u partners bent? Of dat uit elkaar gaan grote gevolgen kan hebben voor uw pensioen? Goed dus om nu al te checken of het pensioen voor uw partner goed is geregeld en welke invloed uw relatie heeft op uw toekomstige pensioen.

Bekijk onze nieuwe animatie op www.koopvaardij.nl/pensioen-en-partner.

Verhuizen in of naar het buitenland?

Geef uw adres door aan de RNI

Wanneer u in of naar een ander land verhuist, is het belangrijk dat u uw nieuwe adres doorgeeft aan de Registratie Niet-ingezetenen (RNI). Onze administratie is namelijk gekoppeld aan de RNI, waardoor wij automatisch uw nieuwe adres ontvangen. Dit doet u door een formulier van het RNI-loket in te vullen en te mailen naar nietingezetenen@rotterdam.nl. Dit formulier vindt u op www.rotterdam.nl/loket/adreswijziging-buitenland-rni. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de RNI via +31 77 465 67 67.

Verhuizing Nederland hoeft u niet door te geven

Als u binnen of naar Nederland verhuist, dan hoeft u dat niet aan ons door te geven. Wij krijgen uw nieuwe adres automatisch door via de gemeente.

Gepensioneerd in het buitenland?

Schrijf u in bij de RNI en let op vrijstelling loonbelasting

Wanneer u een pensioenuitkering ontvangt van ons, zijn wij verplicht premie volksverzekeringen, premie Zorgverzekeringswet (Zvw) en loonbelasting in te houden op uw pensioen. Woont u niet in Nederland? Dan bent u vrijgesteld voor de premie volksverzekeringen en premie Zvw*. Wij houden dan alleen loonbelasting in op uw pensioen. Let op: dit geldt alleen als u ingeschreven bent bij de RNI. Zonder inschrijving zijn wij namelijk verplicht om premie volksverzekeringen, premie Zvw en loonbelasting in te houden op uw pensioen. Inschrijven bij RNI kan bij 19 gemeentes in Nederland. Voor loonbelasting is het belangrijk dat u kijkt of u in aanmerking komt voor vrijstelling. U hoeft dan niet in beide landen belasting te betalen. U kunt dit bij de Belastingdienst aanvragen. Het formulier 'Aanvraag vrijstelling van loonheffing' en meer informatie vindt u op www.belastingdienst.nl/internationaal.

* Het kan zijn dat wij in opdracht van het CAK (uitvoerder van regelgeving overheid) alsnog premie Zvw moeten inhouden op uw pensioenuitkering. Dit heet dan de buitenlandbijdrage Zvw. Meer informatie hierover vindt u op www.hetcak.nl.

Nieuwe beleggingsca Nederlandse particulieren

Om uw pensioen te laten groeien - uw uiteindelijke pensioen bestaat na jarenlange deelname uit circa tweederde beleggingsrendement - belegt Bpf Koopvaardij uw pensioenpremie. Het fonds heeft een belegd vermogen van circa € 4 miljard. Besloten is om daarvan circa € 120 miljoen (3%) te beleggen in particuliere (woning)hypotheken. Dit is een nieuwe beleggingscategorie in de portefeuille, die in 2018 per kwartaal wordt opgebouwd. We kiezen voor deze beleggingscategorie omdat hiermee extra rendement kan worden behaald zonder dat er onaanvaardbaar hogere risico's worden gelopen. Hiervoor worden staatsobligaties ingeruild voor hypotheken.

tegorie: ere hypotheke

De Nederlandse particuliere hypotheke worden onderdeel van het deel van de beleggingsportefeuille dat is gericht op de financiering van de (toekomstige) pensioenuitkeringen. Dit wil zeggen dat het een portefeuille is met een laag risico en waarmee renteschommelingen worden afgedekt. De hypotheekbeleggingen leveren stabiele kasstromen op door de maandelijke rentebetalingen en aflossingen. Gaat dat niet goed, dan is er altijd nog een onderpand, het vastgoed. Daarmee vormen hypotheke een solide belegging. Ze dragen bovendien bij aan de spreiding in de beleggingsportefeuille.

Nadeel is het illiquide karakter van een belegging in hypotheke. Dit wil zeggen dat deze belegging moeilijker verhandelbaar is. Echter, het totaal aan illiquide beleggingen blijft onder de 20% van het totaal belegd vermogen. Het pensioenfonds beschikt daarmee over ruim voldoende liquide beleggingen die snel verhandelbaar zijn. Dit is van belang om de pensioenen te kunnen uitkeren. De premies die binnenkomen zijn hiervoor niet toereikend.

Met een ander deel van de beleggingsportefeuille wordt meer risico genomen, met daardoor kans op een hoger rendement. Dit deel van de portefeuille is bedoeld voor extra rendement om uw pensioen mee te laten groeien met onder andere de prijsstijgingen.

Beleggingsvormen

Beleggen in Nederlandse hypotheke kan via een hypothekefonds of een zogenoemd discretionair mandaat. Bij dit laatste wordt rechtstreeks belegd in hypotheke en neemt de manager (aan wie het mandaat is uitbesteed) zelfstandig beslissingen over de aan- en verkoop van de hypotheke. Natuurlijk wel nadat hierover heldere afspraken zijn vastgelegd met het pensioenfonds. Bij een belegging in een hypothekefonds ontvangt de belegger participaties in een

fonds, dat op zijn beurt belegt in hypotheke. Een fonds heeft het voordeel dat het veelal door zijn omvang een beter gespreide portefeuille kent, waardoor ook kleinere beleggers in deze categorie kunnen beleggen. Ook zijn de beleggingsrisico's beter gespreid.

Keuze voor meer zeggenschap

Bpf Koopvaardij heeft na zorgvuldige afwegingen gekozen voor een discretionair mandaat. Dat biedt namelijk het voordeel dat we meer zeggenschap hebben over de invulling van de portefeuille. Daarbij kan met de omvang van de belegging van Bpf Koopvaardij ook bij een discretionair mandaat een voldoende gespreide portefeuille worden opgebouwd.

Na een uitvoerig selectieproces is het mandaat belegd bij manager DMFCO. Op basis van prijs, ervaring en kennis kwam deze manager als beste uit de bus. DMFCO biedt institutionele beleggers, zoals pensioenfonds, de mogelijkheid om binnen het Nederlandse Hypotheke Fonds (NHF) over een eigen hypothekeportefeuille te beschikken. Munt Hypotheke, door financiële intermediairs uitgeroepen tot de beste Nederlandse geldverstrekker van 2016, biedt deze woninghypotheke in de markt aan.

Kosten versus rendement

Een hypothekeportefeuille kent relatief hoge uitvoeringskosten. Ook de keuze voor een discretionair mandaat brengt zeker bij de opbouw van de portefeuille extra kosten met zich mee. Wordt er gekeken naar de lange termijn - een pensioenfonds is tenslotte een langetermijnbelegger - dan nemen de kosten weer af van circa 0,55% van het belegd vermogen in Nederlandse hypotheke in het eerste jaar naar circa 0,28% gemiddeld in tien jaar. En als we kijken naar de verwachte gemiddelde rendementen, dan zijn die de extra kosten waard.

‘Wij concurreren op kwaliteit en service, en daar scoren we hoog mee’

Overdag heerst er een aangename rust, in het gebouw van P&O Ferries in Europoort, dat 's avonds als vertrekhal fungeert voor de ferry naar Hull. Alle tijd voor een gesprek met HR-manager Leonieke Verbove en Janny van Westervoort (payroll zeevarenden) over de situatie in de sector en de koers van het bedrijf. Met uitzicht op de Pride of Rotterdam.

Hoe gaat het met P&O Ferries?

‘Best goed. We maken voor het eerst winst, na een paar verlieslatende jaren. We hebben de Pride of Bruges en de Pride of York recent in Gdansk laten opknappen. Alle cabines zijn vernieuwd, de schepen hebben een nieuwe look gekregen, zodat ze er weer zeker vijf jaar tegen kunnen.’

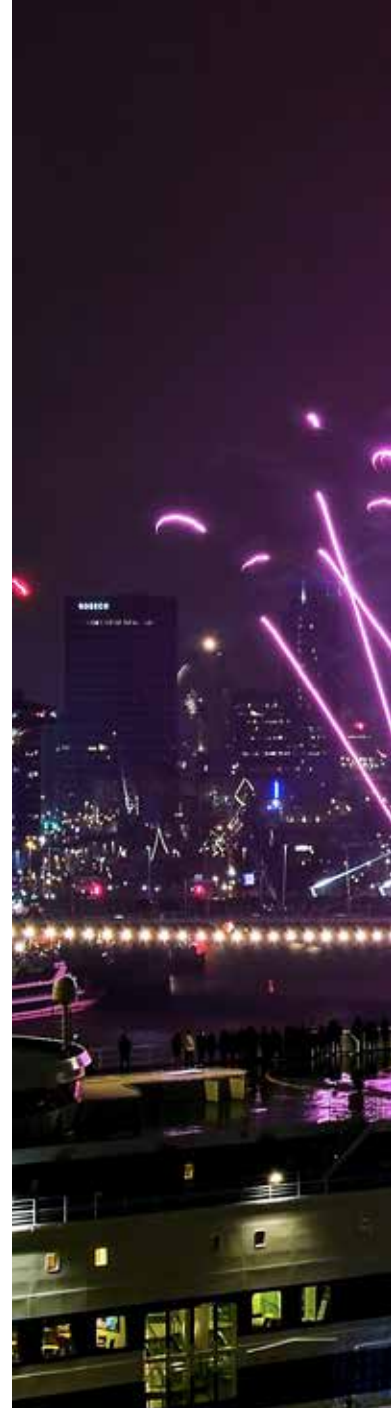
Hoe werkt dat, als zo'n schip een tijdje verbouwd wordt?

‘Je probeert die periode kort te houden natuurlijk. De Pride of Bruges is er drie weken uit geweest. Tja, dan probeer je klanten om te boeken, en er vaart een vervangend schip, maar dat is een stuk kleiner en anders dan men gewend is. Er bestaat niet een markt waarop je even een gelijkwaardig schip huurt. Dit soort schepen is speciaal

gebouwd voor een bepaald traject, een bepaalde mix van vracht en passagiers. Het is lastig om tijdelijk aan een vervangend schip te komen.’

Dat het goed gaat, is dat te danken aan een toename van de vrachtvolumes?

‘De vrachtmix ontwikkelt zich goed. Drie jaar geleden hebben we gekozen voor een focus op de ‘self drives’. Zo noemen we het als vrachtwagens met hun eigen chauffeur aan en van boord gaan, dus in tegenstelling tot het vervoer van containers of losse trailers. Uit alle metingen blijkt dat die vrachtwagenchauffeurs blij zijn bij ons. Ze hebben een eigen hut, kunnen aan boord in de vrachtlounge terecht. Wij concurreren op kwaliteit en service, en daar scoren we hoog mee.’

P&O Ferries

**Oppericht
Gevestigd
Medewerkers**

**Aantal schepen onder
Nederlandse vlag**

1965
Europoort
350 waarvan circa
200 zeevarenden
3

En het passagiersaantal?

‘Op passagiersgebied zijn we redelijk stabiel, met door het jaar heen wel grote verschillen. Het zomerseizoen, Pasen en de dagen waarop we aanbiedingen hebben, zijn het drukst. In totaal hebben we op de Noordzee 1,5 miljoen passagiers per jaar, al merken we inmiddels wel dat er vanuit Engeland iets minder mensen hierheen komen. Dat kan een financiële kwestie zijn, de euro is voor Britten natuurlijk duurder geworden.’

De naderende Brexit zal het bedrijf toch zorgen baren?

‘We kunnen net als iedereen alleen maar speculeren wat de precieze gevolgen zullen zijn. Je kunt verwachten dat er minder vracht die kant op gaat, maar het is niet zo dat we al maatregelen aan het nemen zijn. Er is binnen

onze organisatie een werkgroep mee bezig. Ik ga ervan uit dat die zich heel goed voorbereidt en verschillende scenario’s uitwerkt van wat er kan gebeuren en welke stappen het bedrijf dan moet zetten.’

Maakt het de mensen niet onrustig?

‘Ze vragen natuurlijk wel: wat gaat de Brexit voor gevolgen hebben? Dan geven wij ditzelfde antwoord: dat we het niet weten. Maar dat we er wel al goed over aan het nadenken zijn. En dat we ondanks alle onzekerheid rond de Brexit ervan uitgaan dat er altijd vervoer tussen het Verenigd Koninkrijk en Europa zal blijven plaatsvinden.’

Personeel is niet zijn heil elders aan het zoeken?

‘Juist niet, we hebben afgelopen jaar 54

mensen aangenomen, dat is voor deze organisatie méga. Het is even moeilijk geweest om aan technisch personeel te komen, maar dat gaat nu weer beter. Vanouds wordt deze organisatie gekenmerkt door lange dienstverbanden en hoge leeftijden. We hebben veel kademedewerkers die veertig jaar geleden zijn begonnen. Toen het nog fysiek heel zwaar werk was trouwens. Dat is met veel automatisering en oog voor arbeidsomstandigheden wel veranderd hoor.'

Dus ook die halen hier hun pensioen?

'Ja, dat is zeker de bedoeling. We doen veel aan duurzame inzetbaarheid. Zo hebben we op de kade al enkele jaren de afspraak dat mensen vanaf hun zestigste 60% kunnen gaan werken, tegen 80% salaris en met 100% pensioenopbouw. Met zeevarenden hebben we recent iets vergelijkbaars afgesproken: 80% werk, 93% loon en volledige pensioenopbouw. Voor deze afspraak zijn de 'ouderendagen' ingeleverd; ik denk dat beide partijen er content mee zijn. Voor ons als bedrijf is het goed dat het wat doorstroming op gang brengt. Een kapitein die 20% minder gaat werken, dat betekent toch dat er voor een eerste stuurman weer perspectief is om dat werk te gaan doen. En zo ontstaat elders weer beweging.'

Gaan die ouderen na al die jaren nog met plezier naar hun werk?

'Ook dat hebben we ze gevraagd, en de werksfeer is hier in het algemeen prima. De werk-privé-balans is natuurlijk een item in deze sector. Ons maritiem personeel heeft schema's van twee weken op, twee weken af. Als je zestig bent kan dat voor sommigen natuurlijk wel zwaar zijn, maar er is onder zeevarenden juist ook wel vraag naar, het bevalt ze goed. Die twee weken aan boord zijn intensief. Maar die andere twee weken ben je lekker thuis.'

P&O Ferries is een dochteronderneming van DP World

P&O Ferries vaart op de Noordzee met de Pride of Rotterdam van Rotterdam naar Hull en met de Pride of Bruges van Zeebrugge naar Hull. Daarnaast is het actief in het Kanaal tussen Calais en Dover en op de Ierse Zee, met een vrachtschip tussen Liverpool en Dublin.

Wijzigingen in uw pensioenreglement

Pensioenreglement 2015

De volgende jaarlijkse aanpassingen worden verwerkt in uw pensioenreglement.

Kerncijfers en grensbedrag afkoop 2018

De bedragen van het maximum pensioengevend salaris, de franchise en het grensbedrag dat geldt bij de afkoop van kleine pensioenaanspraken voor 2018*, worden in het reglement aangepast. De afkoopgrens is voor 2018 vastgesteld op € 474,11.

Rekenfactoren en jaartallen bijgewerkt

In de bijlagen bij het pensioenreglement 2015 worden de rekenfactoren die gelden voor 2018 opgenomen. Bijvoorbeeld vervroegings- en uitstelfactoren voor ouderdomspensioen, uitruilfactoren voor ouderdoms- en partnerpensioen en afkoopfactoren voor kleine pensioenen.

Prepensioenreglement 2015

De afkoopgrens voor 2018 en de rekenfactoren die gelden voor 2018 worden ook opgenomen in het prepensioenreglement 2015.

* Op pagina 9 vindt u een overzicht van de kerncijfers van 2018.

Aanpassing percentage VPL-aanspraken

Naast de pensioenregeling voor ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen, kent Bpf Koopvaardij ook voorwaardelijk pensioen, de zogenoemde VPL-regeling**. Per 1 januari 2018 zijn de VPL-aanspraken verhoogd. Meer hierover leest u op pagina 9. In het reglement wordt om die reden het percentage van de VPL-aanspraken aangepast van 13,91% naar 14,45%.

** VPL staat voor 'Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/ prepensioen en introductie Levensloopregeling' (Wet VPL).

Reglementen

Alle reglementen vindt u op www.koopvaardij.nl onder 'Downloads – Documenten – Reglementen en statuten'. U kunt de reglementen ook telefonisch opvragen bij onze Servicedesk via 088 - 007 98 99.

Welke kosten maakt uw pensioenfonds?

Bpf Koopvaardij maakt kosten om de pensioenregeling voor de koopvaardij uit te voeren. Het pensioenfonds probeert deze kosten zo laag mogelijk te houden, waarbij de dienstverlening wel op een goed niveau moet blijven. In dit artikel leest u meer over de kosten die wij maken en hoe die zich het afgelopen jaar hebben ontwikkeld.

De uitvoering van een pensioenregeling brengt vanzelfsprekend kosten met zich mee. Deze kosten liggen op verschillende terreinen. Hieronder vindt u de belangrijkste kostenposten.

Pensioenadministratie

Onder de kosten voor de pensioenadministratie vallen bijvoorbeeld de kosten voor de uitbetaling van de pensioenen en het innen van de pensioenpremies. Maar ook de kosten die we maken voor het vastleggen van uw persoonsgegevens en uw pensioenopbouw in onze administratiesystemen.

Vermogensbeheer

Bpf Koopvaardij belegt in totaal zo'n € 4 miljard. Beleggen kost geld. Dan hebben we het niet over mogelijke negatieve rendementen, maar over de kosten om het belegd vermogen te beheren. Zo betalen wij specialistische partijen om ons vermogen te beleggen. Ook zijn er transactiekosten. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten die ontstaan bij de aankoop of verkoop van aandelen of obligaties.

Communicatie

Met u communiceren kost ook geld. We maken bijvoorbeeld kosten voor onze website, de brieven en

uw pensioenoverzicht. Ook kunt u bij de medewerkers van onze Servicedesk terecht met vragen over uw pensioen. Door steeds meer digitaal te communiceren, kunnen we deze kosten terugbrengen. Papier, enveloppen en portokosten vallen dan deels weg.

Bestuur

Tot slot zijn er de kosten voor het besturen van het pensioenfonds. Daaronder vallen onder meer de kosten van het bestuur, de raad van toezicht en de pensioenraad, zoals de vergoedingen van de leden van deze bestuursorganen. Daarnaast kent Bpf Koopvaardij een bestuursbureau, dat met een aantal medewerkers de bestuursorganen ondersteunt. En dan zijn er nog adviseurs die we inhuren, zoals de beleggingsadviseur en de actuaris, en betalen we een bijdrage aan de toezichthouders.

Berekening kosten

Pensioenfondsen brengen veelal op eenzelfde manier hun kosten in beeld. Dit doen zij om ook vergelijkingen met andere pensioenfondsen te kunnen maken. Er wordt dan teruggerekend naar de kosten per deelnemer (deelnemers die nog pensioen opbouwen en pensioengerechtigden). Daarbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat de kosten van een pen-

sioenfonds samenhangen met veel factoren. Bijvoorbeeld: de complexiteit van de pensioenregeling en de kwaliteit van de dienstverlening.

Maar ook het aantal deelnemers van een pensioenfonds is een belangrijke factor. Zo kan een pensioenfonds als ABP de kosten van bijvoorbeeld een website of de bestuursvergoedingen verdelen over zo'n twee miljoen deelnemers en pensioengerechtigden. Bij Bpf Koopvaardij ligt dit aantal iets onder de 37.000. En heb je als pensioenfonds een groter belegd vermogen, dan heb je ook een betere onderhandelingspositie bij vermogensbeheerders. Heel grote pensioenfonds profiteren dus van schaalvoordelen.

Kostenontwikkeling bij Bpf Koopvaardij

De grafieken laten de kostenontwikkeling bij Bpf Koopvaardij zien in 2016 (cijfers van 2017 zijn rond mei 2018 beschikbaar op onze website).

Kosten pensioenbeheer per deelnemer

De kosten van pensioenbeheer (pensioenadministratie en communicatie) zijn € 176 per deelnemer in 2016 (2015: € 138 per deelnemer). De totale pensioenbeheerkosten zijn circa € 6,4 miljoen (2015: € 5,1 miljoen). Na een forse daling van de kosten per deelnemer van Bpf Koopvaardij in 2015, is er in 2016 sprake van een incidentele stijging. Deze stijging is te verklaren door relatief hoge projectkosten van € 1,37 miljoen (2015: € 0,25 miljoen euro). Veel van deze kosten hebben te maken met de financiering van IT-projecten bij ons pensioenuitvoeringsbedrijf MN. Verder is vanaf 2015 de btw-vrijstelling van MN vervallen. De btw wordt nu aan ons doorbelast. Ook dat speelt een rol bij de stijging van de kosten. De verwachting is dat de kosten per deelnemer in 2017 weer zijn gedaald naar het niveau van 2015.

Kosten vermogensbeheer

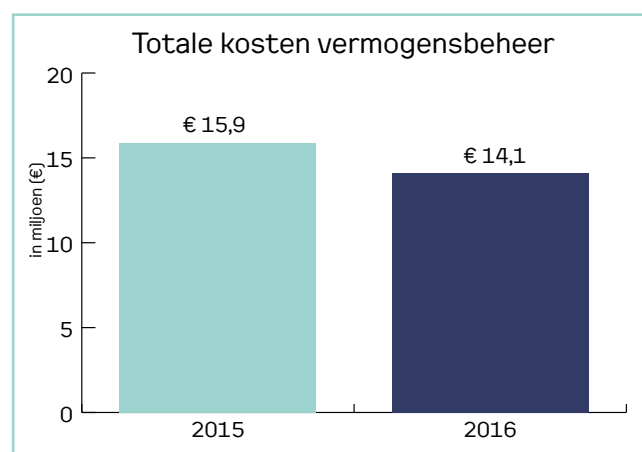
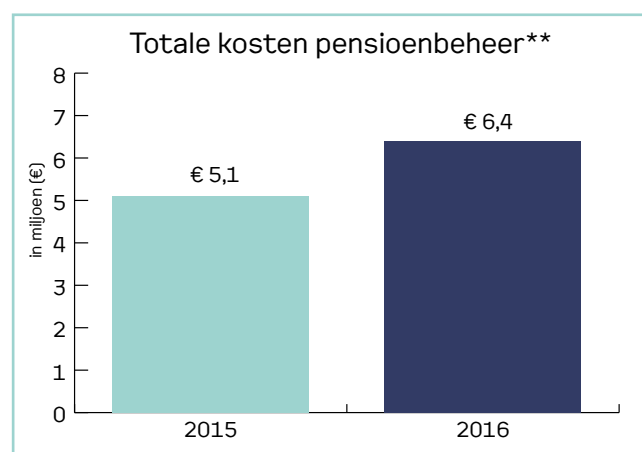
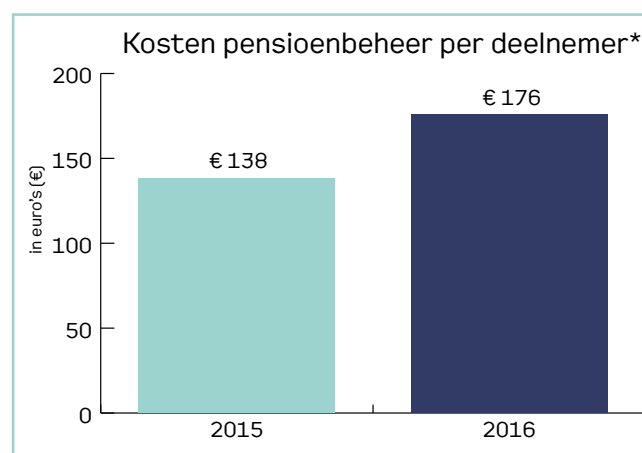
Vermogensbeheerkosten zijn altijd verbonden met het beleggingsbeleid van een pensioenfonds (bijvoorbeeld actief of passief beleggen) en het risicoprofiel van de beleggingsmix. Beleggingen met een hoger risicoprofiel brengen vaak hogere kosten met zich mee. In 2016 zijn de totale vermogensbeheerkosten gedaald naar € 14,1 miljoen (2015: € 15,9 miljoen). Dit komt door een daling van de transactiekosten met € 1,4 miljoen naar € 1,7 miljoen in 2016. In 2015 waren de transactiekosten relatief hoog door een aantal verschuivingen tussen beleggingscategorieën in de beleggingsportefeuille.

Bestuurskosten

De totale kosten van de bestuursorganen, het bestuursbureau, adviseurs en toezichthouders worden naar rato verdeeld over de kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer. We volgen daarbij de verdeelsleutel die is gebaseerd op de verhouding van de pensioenbeheer- en vermogensbeheerkosten. Deze is ongeveer 1:3.

Bpf Koopvaardij blijft ernaar streven kosten verder te verlagen, zodat zoveel mogelijk van uw ingelegde premie en de behaalde beleggingsrendementen kan worden besteed aan uw pensioen.

U leest meer over onze kosten in ons jaarverslag, te vinden via www.koopvaardij.nl/downloads.

* Deelnemer: actieve deelnemers en pensioengerechtigden

** Pensioenbeheer: pensioenadministratie en communicatie

Berichten op het digitale prikbord in PensioenKompas?

Heeft u leuke foto's of verhalen? Zoekt u oud-collega's? Of wilt u een oproep doen voor een reünie? U kunt berichten plaatsen op www.koopvaardij.nl/prikbord. Of stuur een mail naar servicedesk@koopvaardij.nl en wie weet staat uw verhaal in het volgende PensioenKompas. De redactie behoudt zich het recht voor uw tekst te wijzigen of in te korten.

**Reünie Chevron Tankers / NPTM
1 & 2 september 2018**

Bruno Ghuijs en Pieter van der Maas organiseren op 1 en 2 september 2018 de elfde NPTM (Caltex) / Chevron Tankers (Nederland) reünie. Zij vierten deze reünie, net als vorige keer, in een hotel en de deelnemers blijven daar op de zaterdagavond ook slapen. Deelname is uitsluitend mogelijk na inschrijving via het e-mailadres CTN4.Bruno@gmail.com. Ook radio-officieren die bij ons hebben gevaren zijn van harte uitgenodigd om in te schrijven.

Heeft u bij Chevron (of misschien daarvoor al bij NPTM - Caltex) gevaren en heeft u nog geen informatie via e-mail van ons ontvangen? Stuur dan s.v.p. een kort mailtje en wij voorzien u vrijblijvend van informatie over de Chevron Tankers Reünie 2018.

Twijfelt u over deelname, neem dan even contact met ons op via de mail. Misschien is de bijeenkomst toch heel interessant voor u.

**Gezocht:
De heer Mooibroek**

Ik, Jan van der Wal, ben op zoek naar de heer Mooibroek. Hij was 2e machinist en begin jaren '60 woonachtig in de stad Groningen. Het vermoedelijke geboortjaar van de heer Mooibroek ligt tussen 1937 en 1940. In de winterperiode van 1960-1961 of 1962-1963 hebben we gevaren op het schip "Kroonborg" van rederij Wagenborg in Delfzijl. Vaargebied was Oostzee-Middellandse Zee. Zelf was ik toen stuurman. Ik ben geboren in 1936 en was afkomstig uit de noordelijke binnenvaart.

Mijn herinnering aan de heer Mooibroek was dat wij in de avonden tot in de nacht over allerlei onderwerpen konden bomen/filosoferen, zoals ver verleden, heden en toekomst. Ook heeft hij mij leren schaken. Graag zou ik met hem nog eens een boom willen opzetten.

Hieronder mijn gegevens. Ik zou heel graag met de heer Mooibroek in contact komen. Wie kan mij daarbij helpen?

J. van der Wal,
0511 - 46 45 47 of 06 -38 51 42 03
janwalsumar@hotmail.com

Koopvaardij

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij

PENSIOENKOMPAS